

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету здоров'я, психології,
фізичної культури та спорту

Євген ПАВЛЮК
2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Робота психолога з дітьми різного віку

Галузь знань – С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини

Спеціальність – С4 Психологія

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітньо-професійна програма – Психологія

Обсяг дисципліни – 6 кредитів ЄКТС, **Шифр дисципліни** ОФП.10

Мова навчання – українська

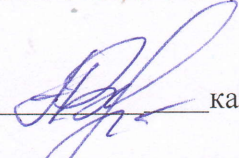
Статус дисципліни: обов'язкова (фахової підготовки)

Факультет – здоров'я, психології, фізичної культури та спорту

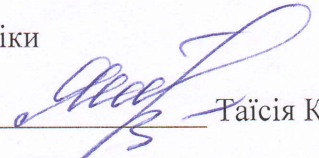
Кафедра – психології та педагогіки

Форма здобуття освіти	Курс	Семестр	Загальний обсяг		Кількість годин						Курсовий проєкт*	Курсова робота	Форма семестрового контролю	
					Аудиторні заняття					Самостійна робота, у т.ч. ІРС			Залік	Іспит
			Кредити ЄКТС	Години	Разом	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття	Семінарські заняття					
Д	3	5	6	180	66	32		34		114				+
З	3	5	6	180	18	10		8		136				+

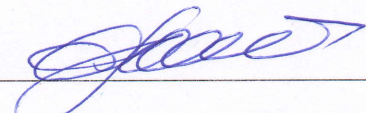
Робоча програма складена на основі Освітньо-професійної програми за спеціальністю С4 Психологія

Робочу програму склала канд. психол. наук, доцент Алла РУДЕНОК

Схвалена на засіданні кафедри психології та педагогіки

Протокол від 28 серпня 2025 р. № 1 Зав. кафедри Таїсія КОМАР

Робоча програма розглянута та схвалена вченою радою факультету здоров'я, психології, фізичної культури та спорту

Голова вченої ради ФЗПФКС Євген ПАВЛЮК

Хмельницький 2025

2. Пояснювальна записка

Дисципліна «Робота психолога з дітьми різного віку» є складовою обов'язкової частини дисциплін фахової підготовки фахівців першого (бакалаврського) освітнього рівня за спеціальністю С4 Психологія за освітньо-професійною програмою Психологія.

Пререквізити – ОЗП.12 Педагогіка, ОФП.06 Психодіагностика з основами математичної статистики, ОФП.08 Психологія сексуальності, ОФП.09 Психологія стресу.

Постреквізити –ОФП.14 Основи клінічної психології, ОФП.16 Основи психотерапії, ОФП.18 Спеціальна психологія, ОФП.22 Кризова психологія, ОФП.27 Кваліфікаційна робота.

Відповідно до освітньої програми дисципліна сприяє забезпеченню:

компетентностей: ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов; ЗК01. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях; ФК03. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків (зокрема, в контексті організації заходів раннього втручання); ФК06. Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження; ФК08. Здатність організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову, в т. ч. особам, які отримали психологічні травми, зокрема внаслідок війни); УК01. Здатність до збереження та самозбереження здоров'я, здійснення аналізу та самоаналізу психофізичного стану індивіда;

програмних результатів навчання: ПРН01. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання; ПРН09. Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання (зокрема, щодо організації заходів раннього втручання); ПРН11. Складати та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій (в т. ч. у роботі з особами, що отримали психологічні травми, зокрема внаслідок війни); ПРН12. Складати та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів, тощо, відповідно до вимог замовника; ПРН18. Вживати ефективних заходів щодо збереження здоров'я (власного й оточення) та за потреби визначати зміст запиту до супервізії; ПРН19. Аналізувати стан психофізичного здоров'я індивіда, розробляти індивідуальну здоров'язберігаючу програму та проводити динамічний моніторинг її виконання й ефективності.

Мета дисципліни – сформувати у здобувачів освіти цілісну систему знань і практичних умінь щодо психологічних особливостей розвитку дітей різного віку, забезпечити готовність до здійснення психологічної діагностики, консультування, психопрофілактики та організації психологічної допомоги дітям з урахуванням їхніх індивідуальних та вікових потреб, у тому числі в умовах переживання кризових і травматичних подій.

Предмет дисципліни – теоретичні засади та практичні підходи до вивчення психічного розвитку дітей різних вікових категорій, а також система методів і форм діяльності психолога, спрямованих на діагностику, консультування, психопрофілактику, психокорекцію та надання психологічної допомоги з урахуванням вікових і соціокультурних особливостей розвитку.

Завдання дисципліни – забезпечити оволодіння студентами сучасних наукових знань про закономірності психічного розвитку дітей від раннього дитинства до юнацького віку; сформувати вміння аналізувати вікові та індивідуальні особливості дитини в контексті пізнавальної, емоційно-вольової та особистісної сфер; ознайомити здобувачів освіти з методами та інструментарієм психодіагностики дітей різного віку; розвинути навички організації та проведення психологічного консультування, психопрофілактичної й корекційної роботи з дітьми різних вікових категорій; сприяти набуттю досвіду створення й реалізації програм психологічної допомоги дітям, які перебувають у складних життєвих обставинах або мають досвід психотравмувальних подій; розвивати здатність до саморефлексії та усвідомленого збереження власного психічного здоров'я у процесі професійної діяльності.

Результати навчання. Після вивчення дисципліни студент повинен: аналізувати та пояснювати психічні явища дітей різного віку, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання; застосовувати знання про закономірності психічного розвитку дітей раннього, дошкільного, шкільного та підліткового віку у практичній діяльності психолога; планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження розвитку дитини, включно з психомоторним, когнітивним та емоційним розвитком; організовувати та надавати психологічну допомогу дітям різного віку, включно з індивідуальними та груповими формами роботи, а також з дітьми, що пережили психологічні травми; складати та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей дитини, забезпечувати ефективність власних дій; розробляти і впроваджувати програми психопрофілактичних та просвітницьких заходів для дітей та їхнього оточення; виявляти та коригувати емоційні труднощі дітей, такі як тривожність, страхи, агресивність та порушення поведінки, використовуючи сучасні методи психологічної діагностики та психотерапії; аналізувати стан психофізичного здоров'я дітей, розробляти індивідуальні програми збереження та підтримки здоров'я, здійснювати динамічний моніторинг їх ефективності; приймати власні рішення щодо організації психологічної роботи, аргументувати та реалізовувати їх у практичних ситуаціях, демонструючи здатність до творчого застосування професійних знань; проводити саморефлексію та самоконтроль, оцінювати власний психофізичний стан і здатність до самозбереження у професійній діяльності.

3. Структура залікових кредитів дисципліни

Назва теми	Кількість годин, відведених на:					
	Денна форма			Заочна форма		
	лекції	практ.	СРС	лекції	практ.	СРС
Тема 1. Основні напрями роботи психолога з дітьми	2	2	6	2	2	10
Тема 2. Особливості роботи психолога з дітьми немовлячого віку	2	2	6			10
Тема 3. Діагностика психомоторного розвитку дітей раннього віку	2	2	6			10
Тема 4. Організація раннього втручання: завдання, принципи, психологічні технології	2	2	6			10
Тема 5. Методики раннього розвитку: підходи, ефективність, практичне застосування	2	2	6	2	2	10
Тема 6. Психологічне забезпечення процесу адаптації дитини до дошкільного закладу	2	2	7			10
Тема 7. Особливості психодіагностики дошкільників та психологічна готовність до навчання в школі	2	2	7			10
Тема 8. Психологічний супровід молодших школярів	2	2	8	2	2	10
Тема 9. Психологічне консультування при переході учнів із молодшої до середньої школи	2	2	7			10
Тема 10. Використання інноваційних технологій у корекційно-розвивальній роботі з дітьми	2	2	7			10
Тема 11. Роль психолога у відновленні психологічних кордонів дітей	2	2	7			10
Тема 12. Тривожність, страхи та емоційні стани дітей: діагностика і психологічна підтримка	2	2	7	2	2	10
Тема 13. Порушення поведінки у дітей різного віку: психологічні особливості та корекційні підходи	2	2	7			10
Тема 14. Булінг у сучасному освітньому середовищі: прояви, причини та роль психолога	2	2	7			10
Тема 15. Психологічна допомога дитині у психотравмуючій ситуації	2	2	7	2	2	10
Тема 16. Психотерапевтичні техніки в роботі з дітьми різного віку	2	4	13			12
Разом за п'ятий семестр:	32	34	114	10	8	162

4. Програма навчальної дисципліни

4.1. Зміст лекційного курсу

Перелік лекцій для студентів денної форми здобуття освіти

Номер лекції	Перелік тем лекцій, їх анотації	Кількість годин
<i>П'ятий семестр</i>		
1	Основні напрями роботи психолога з дітьми Психодіагностична робота: зміст і методи психодіагностичної	2

	роботи. Корекційна робота з дітьми: зміст і форми корекційної роботи. Розвивальна робота: зміст і форми роботи; вимоги до проведення розвивальної роботи. Профілактична робота та профосвіта. Психологічне консультування дітей. Раннє втручання як ключовий напрям роботи з дітьми. Література: [1] с. 24-25, [3] с. 13-20, [6] с. 41-43	
2	Особливості роботи психолога з дітьми немовлячого віку Сенсомоторний розвиток дітей. Діагностика психічного стану дітей до 1 року. Розвиваючі ігри дітей до 1 року. Література: [2] с. 31-35, [11] с. 44-47, [12] с. 22-25	2
3	Діагностика психомоторного розвитку дітей раннього віку Розвиток психомоторних здібностей дітей раннього віку. Показники психомоторного розвитку в ранньому віці. Діагностичні методики на визначення психомоторних здібностей у дітей раннього віку. Література: [2] с. 39-41, [12] с. 35-36, [27] с. 62-65, [28] с. 40-45	2
4	Організація раннього втручання: завдання, принципи, психологічні технології Поняття, значення та завдання раннього втручання. Принципи організації раннього втручання. Психологічні технології раннього втручання: методи діагностики, корекційно-розвивальні програми, тренінги для батьків, моніторинг ефективності. Практичні аспекти впровадження. Література: [2] с. 39-41, [12] с. 35-36, [27] с. 62-65, [28] с. 40-45	2
5	Методики раннього розвитку: підходи, ефективність, практичне застосування Методика раннього розвитку Глена Домана. Методика раннього розвитку Сесіль Лупан. Технологія саморозвитку дитини М. Монтессорі.. Технологія раннього навчання М. Зайцева. Система виховання та навчання родини Нікітіних. Література: [11] с. 111-113, [13] с. 72-75, [17] с. 51-55	2
6	Психологічне забезпечення процесу адаптації дитини до дошкільного закладу Актуальність проблеми адаптації. Види адаптації дітей раннього віку. Форми та способи адаптації дітей раннього віку. Організація умов для адаптації дітей раннього віку. Література: [2] с. 41-43, [10] с. 82-85, [12] с. 53-55, [13] с. 40-41, [17] с. 32-35	2
7	Особливості психодіагностики дошкільників та психологічна готовність до навчання в школі Особливості психодіагностики дітей дошкільного віку. Психологічна готовність дитини до систематичного навчання в школі. Проблема шкільної готовності в умовах Нової української школи (НУШ). Компоненти готовності до школи: мотиваційна, пізнавальна, волевовольова та емоційна. Методики психодіагностики готовності дитини до школи. Розвивальні заняття та психологічна підтримка дітей під час підготовки до школи. Література: [2] с. 334-344, [6] с. 81-84, [21] с. 41-45, [24] с. 89-92	2
8	Психологічний супровід молодших школярів Чинники, що зумовлюють високий рівень адаптації першокласників до навчання. Труднощі в навчанні першокласників. Особливості вивчення пізнавальних процесів у молодших школярів. Психологічне консультування молодших школярів.	2

	Література: [1] с. 112-114, [4] с. 98-102, [6] с. 85-86, [9] с. 73-75, [24] с. 104-105	
9	<i>Психологічне консультування при переході учнів із молодшої до середньої школи</i> Структура психологічної готовності молодших школярів до навчання в середній школі. Вимоги до особистості школяра при переході на другий ступінь загальної освіти в аспекті психологічної готовності. Психологічний аналіз труднощів у діяльності і спілкуванні школярів при переході з початкової школи в основну. Формування у молодших школярів психологічної готовності до навчання в основній школі. Методики для діагностики психологічної готовності молодшого школяра до навчання в середній школі Література: [3] с. 124-135, [6] с. 98-105, [8] с. 41-45	2
10	<i>Використання інноваційних технологій у корекційно-розвивальній роботі з дітьми</i> Піскова терапія – засіб оздоровлення дітей різного віку. Арт-терапія – позитивний вплив на особистість. Казкотерапія для дітей. Кінезіологія як основа для активізації розвитку дітей. Впровадження елементів «Ейдетики» в роботі з дітьми. Література: [2] с. 270-279, [4] с. 77-79, [8] с. 51-55	2
11	<i>Роль психолога у відновленні психологічних кордонів дітей</i> Поняття та значення психологічних кордонів. Формування психологічних кордонів у ранньому дитинстві. Психологічні кордони у дошкільному віці. Розвиток психологічних кордонів у молодшому шкільному віці. Особливості психологічних кордонів у підлітковому віці. Зміцнення психологічних кордонів у юнацькому віці. Література: [8] с. 334-344, [9] с. 81-84, [11] с. 41-45	2
12	<i>Тривожність, страхи та емоційні стани дітей: діагностика і психологічна підтримка</i> Поняття емоційних станів у дітей та їх класифікація. Тривожність і страхи: визначення, причини та роль у психічному розвитку. Діагностика тривожності та емоційних станів дітей різного віку. Психологічна підтримка та корекційна робота з емоційними станами. Практичні аспекти роботи та оцінка ефективності психологічного втручання. Література: [1] с. 82-85, [3] с. 58-64, [4] с. 108-115	2
13	<i>Порушення поведінки у дітей різного віку: психологічні особливості та корекційні підходи</i> Поняття порушень поведінки у дітей. Класифікація порушень поведінки. Причини і фактори розвитку порушень поведінки. Діагностика порушень поведінки у дітей. Корекційні підходи та психологічна підтримка. Практичні аспекти та моніторинг ефективності Література: [2] с. 65-85, [3] с. 77-84, [4] с. 117-125	2
14	<i>Булінг у сучасному освітньому середовищі: прояви, причини та роль психолога</i> Види булінгу у школах та інших освітніх установах. Причини булінгу у сучасному освітньому середовищі. Прояви булінгу в різних вікових групах. Психологічні наслідки булінгу для всіх учасників. Роль психолога у протидії булінгу в освітньому середовищі. Література: [4] с. 270-279, [6] с. 77-79, [11] с. 51-55	2

15	Психологічна допомога дитині у психотравмуючій ситуації Особливості переживання психотравми в дитячому та підлітковому віці. Психологічна допомога дітям, які пережили травматичну ситуацію. Організація та надання психологічної допомоги дітям та сім'ям внутрішньо переміщених осіб. Література: [10] с. 24-44, [13] с. 81-84	2
16	Психотерапевтичні техніки в роботі з дітьми різного віку Значення психотерапії для психічного та емоційного розвитку дітей різного віку. Основні напрями психотерапії: позитивна психотерапія, когнітивно-поведінкова терапія (КПТ), кататимно-імагінативна психотерапія (КІП). Арт-терапія та експресивні техніки. Сімейна та тілесно-орієнтована терапія: робота в контексті сім'ї та з тілесними проявами емоцій. Практичні аспекти застосування психотерапії. Література: [5] с. 176-187, [6] с. 112-121, [7] с. 32-35, [18] с. 23-35, [29] с. 142-167	2
Разом:		32

Перелік оглядових лекцій для студентів заочної форми здобуття освіти

№ лекції	Теми лекцій	Кількість годин
<i>П'ятий семестр</i>		
1-4	Основні напрями роботи психолога з дітьми. Особливості роботи психолога з дітьми немовлячого віку. Діагностика психомоторного розвитку дітей раннього віку. Організація раннього втручання: завдання, принципи, психологічні технології. Література: [1] с. 24-25, [2] с. 31-41, [3] с. 13-20, [6] с. 41-43 [11] с. 44-47, [12] с. 22-25, [17] с. 51-55	2
5-8	Методики раннього розвитку: підходи, ефективність, практичне застосування. Психологічне забезпечення процесу адаптації дитини до дошкільного закладу. Особливості психодіагностики дошкільників та психологічна готовність до навчання в школі. Психологічний супровід молодших школярів. Література: [2] с. 41-243, [10] с. 82-85, [12] с. 53-55, [13] с. 40-41, [17] с. 32-35, [21] с. 41-45	2
9-11	Психологічне консультування при переході учнів із молодшої до середньої школи. Використання інноваційних технологій у корекційно-розвивальній роботі з дітьми. Роль психолога у відновленні психологічних кордонів дітей. Література: [1] с. 81-114, [3] с. 51-135, [4] с. 98-102, [6] с. 85-86, [9] с. 73-75, [24] с. 104-105	2
12-14	Тривожність, страхи та емоційні стани дітей: діагностика і психологічна підтримка. Порушення поведінки у дітей різного віку: психологічні особливості та корекційні підходи. Булінг у сучасному освітньому середовищі: прояви, причини та роль психолога. Література: [3] с. 124-135, [6] с. 77-105, [10] с. 24-44, [13] с. 81-84	2
15-16	Психологічна допомога дитині у психотравмуючій ситуації. Психотерапевтичні техніки в роботі з дітьми різного віку. Література: [1] с. 119-125, [3] с. 88-97, [5] с. 176-187, [6] с. 112-121, [7] с. 32-35, [18] с. 23-35, [29] с. 142-167	2
Разом:		10

4.2. Зміст лабораторних/практичних/семінарських занять

Перелік практичних занять для студентів денної форми здобуття освіти

№ п/п	Тема практичного (тема/зміст лабораторного /семінарського) заняття*	Кількість годин
1	Ключові напрямки діяльності психолога у роботі з дітьми. Література: [1] с. 9-34; [3] с. 40-50; [4] с. 8-26; [5] с. 9-45	2
2	Специфіка діяльності психолога з дітьми раннього віку. Література: [1] с. 481-487, 529-545; [3] с. 353-356; [5] с. 446-468, 497-499	2
3	Оцінка психомоторного розвитку дітей до трьох років. Література: [1] с. 546-556; [3] с. 358-371; [5] с. 469-475	2
4	Психологічні основи організації раннього втручання: цілі, принципи та технології. Література: [1] с. 557-564; [3] с. 371-374; [5] с. 475-480	2
5	Сучасні методики раннього розвитку дитини: теоретичні засади та практика впровадження. Література: [1] с. 477-494; [5] с. 493-500	2
6	Психологічна підтримка дитини під час адаптації до дошкільного навчального закладу. Література: [1] с. 524-529; [2] с. 334-368, 385-399; [3] с. 415-459; [5] с. 537-542	2
7	Психодіагностика дітей дошкільного віку: специфіка, методичні підходи та оцінка психологічної готовності до шкільного навчання. Література: [1] с. 412-420, 434-452; [3] с. 192-212; [4] с. 78-89	2
8	Психологічний супровід дітей молодшого шкільного віку. Література: [1] с. 34-46; [3] с. 51-69; [4] с. 26-59; [5] с. 45-62	2
9	Консультування учнів у процесі переходу від молодшої до середньої школи. Література: [1] с. 89-104; [3] с. 217-231; [4] с. 269-308; [5] с. 218-247	2
10	Інноваційні технології в корекційно-розвивальній роботі з дітьми: напрями, методи та можливості практичного впровадження. Література: [1] с. 127-165; [3] с. 307-320; [4] с. 308-335; [5] с. 314-341	2
11	Відновлення психологічних меж у дітей: роль спеціаліста. Література: [1] с. 56-67; [3] с. 307-336; [4] с. 68-78, 308-335; [5] с. 247-341	2
12	Тривожність, страхи та емоційні стани дітей: особливості діагностики та шляхи психологічної підтримки. Література: [1] с. 82-85, [3] с. 58-64, [4] с. 108-115	2
13	Порушення поведінки у дітей різного віку: психологічні характеристики та стратегії корекційної роботи. Література: [1] с. 234-240, 261-275; [3] с. 71-144; [4] с. 93-138; [5] с. 76-93, 111-121	2
14	Шкільний булінг: сучасні прояви, причини та втручання психолога. Література: [1] с. 275-313; [3] с. 166-192; [4] с. 153-194; [5] с. 121-150	2
15	Надання психологічної підтримки дитині в умовах психотравмувальної події. Література: [1] с. 324-351; [3] с. 145-165; [4] с. 208-245; [5] с. 150-192	2
16	Застосування психотерапевтичних методик у роботі з дітьми різних вікових груп. Література: [1] с. 351-359; [4] с. 245-265; [5] с. 192-205	2
17	Захист ІДЗ (програма) в мінігрупах	2
	Разом:	34

Перелік практичних занять для студентів заочної форми здобуття освіти

№ п/п	Тема практичного заняття	Кількість годин
1	Ключові напрямки діяльності психолога у роботі з дітьми. Специфіка діяльності психолога з дітьми раннього віку. Оцінка психомоторного розвитку дітей до трьох років. Психологічні основи організації раннього втручання: цілі, принципи та технології. Сучасні методики раннього розвитку дитини: теоретичні засади та практика впровадження. Психологічна підтримка дитини під час адаптації до дошкільного навчального закладу. Література: [1] с. 9–34, 477–529; [2] с. 334–399; [3] с. 40–50, 353–459; [5] с. 9–45, 446–499	2
2	Психодіагностика дітей дошкільного віку: специфіка, методичні підходи та оцінка психологічної готовності до шкільного навчання. Психологічний супровід дітей молодшого шкільного віку. Консультування учнів у процесі переходу від молодшої до середньої школи. Інноваційні технології в корекційно-розвивальній роботі з дітьми: напрями, методи та можливості практичного впровадження. Література: [1] с. 34–46, 89–104, 127–165, 412–452; [3] с. 51–69, 192–320; [4] с. 26–59, 78–89, 269–335; [5] с. 45–62, 218–247, 314–341	2
3	Відновлення психологічних меж у дітей: роль спеціаліста. Тривожність, страхи та емоційні стани дітей: особливості діагностики та шляхи психологічної підтримки. Порушення поведінки у дітей різного віку: психологічні характеристики та стратегії корекційної роботи. Шкільний булінг: сучасні прояви, причини та втручання психолога. Література: [1] с. 56–67, 82–85, 234–313; [3] с. 58–64, 71–144, 166–336; [4] с. 68–78, 93–138, 108–115, 153–194, 308–335; [5] с. 76–93, 111–134	2
4	Надання психологічної підтримки дитині в умовах психотравмувальної події. Застосування психотерапевтичних методик у роботі з дітьми різних вікових груп. Література: [1] с. 324–359; [3] с. 145–165; [4] с. 208–265; [5] с. 150–205	2
	Разом:	8

4.3. Зміст самостійної (у т. ч. індивідуальної) роботи здобувача вищої освіти

Самостійна робота студентів усіх форм здобуття освіти полягає у систематичному опрацюванні програмного матеріалу з відповідних джерел інформації, підготовці до практичних занять, тестового контролю. Студенти *денної* форми здійснюють і захищають програму психологічної підтримки дітей різного віку з урахуванням особливостей їх психічного розвитку, потреб і актуальних запитів на психологічну допомогу. Студенти *заочної* форми здобуття освіти виконують контрольну роботу. Вимоги до її виконання та варіанти визначаються методичними рекомендаціями до виконання контрольних робіт, які кожний студент отримує на кафедрі у період настановної сесії. Крім цього до послуг студентів сторінка кафедри у Модульному середовищі для навчання, де розміщені Робоча програма дисципліни, варіанти контрольних робіт та необхідні матеріали з її навчально-методичного забезпечення та контролю результатів навчання.

Зміст самостійної роботи студентів денної форми здобуття освіти

Номер тижня	Вид самостійної роботи	Кількість годин
<i>П'ятий семестр семестр</i>		
1	1. Опрацювання літератури, конспекту лекцій з Т1. 2. Підготовка до практичного заняття за темою Т1.	6
2	1. Опрацювання літератури, конспекту лекцій з Т2. 2. Підготовка до практичного заняття за темою Т2.	6

3	1. Опрацювання літератури, конспекту лекцій Т3. 2. Підготовка до практичного заняття за темою Т3.	6
4	1. Опрацювання літератури, конспекту лекцій Т4. 2. Підготовка до практичного заняття за темою Т4. 3. Підготовка до тестового контролю матеріалу за темами 1-4	6
5	1. Опрацювання літератури, конспекту лекцій Т5. 2. Підготовка до практичного заняття за темою Т5. 3. Вибір теми ІДЗ (програма).	6
6	1. Опрацювання літератури, конспекту лекцій Т6. 2. Підготовка до практичного заняття за темою Т6. 3. Виконання ІДЗ (програма).	7
7	1. Опрацювання літератури, конспекту лекцій Т7. 2. Підготовка до практичного заняття за темою Т7. 3. Виконання ІДЗ (програма).	7
8	1. Опрацювання літератури, конспекту лекцій Т8. 2. Підготовка до практичного заняття за темою Т8. 3. Виконання ІДЗ (програма).	8
9	1. Опрацювання літератури, конспекту лекцій Т9. 2. Підготовка до практичного заняття за темою Т9. 3. Підготовка до тестового контролю матеріалу за темами 5-9. 4. Виконання ІДЗ (програма).	7
10	1. Опрацювання літератури, конспекту лекцій Т10. 2. Підготовка до практичного заняття за темою Т10. 3. Виконання ІДЗ (програма).	7
11	1. Опрацювання літератури, конспекту лекцій Т11. 2. Підготовка до практичного заняття за темою Т11. 3. Виконання ІДЗ (програма).	7
12	1. Опрацювання літератури, конспекту лекцій Т12. 2. Підготовка до практичного заняття за темою Т12. 3. Виконання ІДЗ (програма).	7
13	1. Опрацювання літератури, конспекту лекцій Т13. 2. Підготовка до практичного заняття за темою Т13. 3. Виконання ІДЗ (програма).	7
14	1. Опрацювання літератури, конспекту лекцій Т14. 2. Підготовка до практичного заняття за темою Т14. 3. Виконання ІДЗ (програма).	7
15	1. Опрацювання літератури, конспекту лекцій Т15. 2. Підготовка до практичного заняття за темою Т15. 3. Виконання ІДЗ (програма).	7
16	1. Опрацювання літератури, конспекту лекцій Т16. 2. Підготовка до практичного заняття за темою Т16. 3. Підготовка до тестового контролю матеріалу за темами 10-16. 4. Виконання ІДЗ (програма).	9
17	1. Підготовка до захисту ІДЗ (програма)	4
Разом		114

4.3.1 Орієнтовна тематика індивідуального домашнього завдання (програма) для самостійної роботи студентів*

1. Програма психологічної підтримки немовлят із труднощами адаптації до нових умов.
2. Програма психологічної підтримки дітей раннього віку з порушеннями психомоторного розвитку.
3. Програма раннього втручання при затримках мовного та когнітивного розвитку.
4. Програма психологічної підтримки дітей із труднощами соціальної взаємодії.
5. Програма адаптації дошкільника до дитячого садка.
6. Програма підготовки дитини до систематичного навчання в школі.
7. Програма підтримки дітей із низькою мотивацією до навчання.

8. Програма підтримки дітей з труднощами концентрації та уваги.
9. Програма корекції тривожності та страхів у дошкільників і школярів.
10. Програма психологічної підтримки дітей із проявами агресивної поведінки.
11. Програма профілактики та втручання при булінгу в школі.
12. Програма психологічної підтримки дітей, що пережили конфлікти або насильство в сім'ї.
13. Програма психологічної підтримки дитини, яка стала свідком або жертвою психотравмувальної події.
14. Програма розвитку емоційної компетентності та саморегуляції у дітей.
15. Програма психологічного супроводу підлітків із труднощами взаємин у колективі.
16. Програма психологічної підтримки дітей із страхом навчання та школофобією.
17. Програма психологічної підтримки дітей із труднощами емоційного самовираження.
18. Програма розвитку впевненості в собі та самоповаги у дітей.
19. Програма розвитку комунікативних навичок та ораторської майстерності.
20. Програма психологічної підтримки дітей із гіперактивністю та імпульсивністю.
21. Програма профілактики стресу та тривожності підлітків.
22. Програма психологічної підтримки дітей із сімей, що пережили втрату або розлучення батьків.
23. Програма розвитку творчого мислення та креативності.
24. Програма психологічного супроводу дітей із порушеннями харчової поведінки.
25. Програма психотерапевтичної підтримки дітей із тривожними розладами.
26. Програма психологічної підтримки дітей у ситуаціях конфлікту з однолітками.
27. Програма розвитку емоційного інтелекту у дошкільників.
28. Програма психологічної підтримки дітей у формуванні навичок емпатії та співпереживання.
29. Програма розвитку навичок ефективного вирішення конфліктів у дітей молодшого шкільного віку.
30. Програма психологічної підтримки підлітків у формуванні самоконтролю та регуляції емоцій.
31. Програма розвитку соціальних навичок у дітей із труднощами взаємодії в групі.
32. Програма психологічної підтримки дітей із проявами емоційної закритості або замкненості.
33. Програма розвитку лідерських якостей та відповідальності у підлітків.
34. Програма психологічної підтримки дітей із труднощами адаптації до колективу однолітків.
35. Програма психологічної підтримки підлітків у формуванні здорових соціальних ролей та самоприйняття.

Примітка: *студент може запропонувати власну тему, яка узгоджується із викладачем

На самостійне опрацювання студентів виносяться визначені у методичних рекомендаціях до практичних занять та самостійної роботи питання з кожної теми. Керівництво самостійною роботою та контроль за виконанням індивідуального домашнього завдання здійснюється викладачем згідно з розкладом консультацій у позаурочний час.

Вимоги до виконання контрольної роботи (для студентів заочної форми здобуття освіти) та індивідуального домашнього завдання (для студентів денної форми здобуття освіти) викладені в Модульному середовищі для навчання на сторінці навчальної дисципліни.

5. Технології та методи навчання

Процес навчання з дисципліни ґрунтується на використанні інтерактивних, ігрових та мультимедійних технологій навчання у традиційних та інноваційних формах*, зокрема: проблемні лекції, лекції-візуалізації, лекції із застосуванням техніки зворотного зв'язку (інтерактивні); практичні заняття з використанням бесід, дискусій, ділових (рольових) ігор, творчих завдань, ситуаційних задач; самостійна робота (опрацювання теоретичного матеріалу, індивідуальне домашнє завдання (програма). Використання інформаційно-комунікаційних та технологій дистанційного навчання (сервіс для проведення онлайн конференцій Zoom, Модульне середовище для навчання тощо).

Примітка: *у процесі вивчення освітнього компонента передбачається можливість проведення гостьових і/або виїзних занять, спрямованих на розширення теоретичних знань і формування практичних навичок у реальних умовах професійної діяльності.

6. Методи контролю

Поточний контроль здійснюється під час практичних занять, а також у дні проведення контрольних заходів, встановлених робочою програмою та графіком освітнього процесу. При цьому використовуються такі методи поточного контролю:

- усне опитування кожного студента для перевірки засвоєння теоретичного матеріалу тем та оцінювання результатів роботи на практичних заняттях (розв'язування задач, участь у обговоренні ситуацій);
- тестовий контроль для перевірки засвоєння теоретичного матеріалу тем;
- перевірка виконаного індивідуального завдання (програма), що сприяє набуттю теоретичних знань і практичних навичок.

При виведенні підсумкової семестрової оцінки враховуються результати як поточного контролю, так і підсумкового контролю, який проводиться з усього матеріалу дисципліни за білетами, попередньо розробленими і затвердженими на засіданні кафедри. Здобувач вищої освіти, який набрав з будь-якого виду навчальної роботи, суму балів нижчу за 60 відсотків від максимального балу, не допускається до семестрового контролю, поки не виконає обсяг роботи, передбачений Робочою програмою. Здобувач вищої освіти, який набрав позитивний середньозважений бал (60 відсотків і більше від максимального балу) з усіх видів поточного контролю і не склав іспит, вважається таким, який має академічну заборгованість. Ліквідація академічної заборгованості із семестрового контролю здійснюється у період екзаменаційної сесії або за графіком, встановленим деканатом відповідно до «Положення про контроль і оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ».

7. Політика дисципліни

Політика навчальної дисципліни загалом визначається системою вимог до здобувача вищої освіти, що передбачені чинними положеннями Університету про організацію та навчально-методичне забезпечення освітнього процесу. Зокрема, проходження інструктажу з техніки безпеки; відвідування занять з дисципліни є обов'язковим. За об'єктивних причин (підтверджених документально) теоретичне навчання за погодженням із лектором може відбуватись в індивідуальному режимі. Успішне опанування дисципліни і формування фахових компетентностей і програмних результатів навчання передбачає необхідність підготовки до практичних занять (вивчення теоретичного матеріалу з теми, активно працювати на занятті, розв'язувати задачі, брати участь у дискусіях щодо прийнятих рішень при виконанні здобувачами задач).

Здобувачі вищої освіти зобов'язані дотримуватися термінів виконання усіх видів робіт у встановлені терміни, передбачені Робочою програмою навчальної дисципліни. Пропущене практичне заняття здобувач зобов'язаний відпрацювати у встановлений викладачем термін, але не пізніше, ніж за два тижні до кінця теоретичних занять у семестрі.

Засвоєння студентом теоретичного матеріалу з дисципліни оцінюється за результатами опитування під час практичних занять, тестування й виконання індивідуального домашнього завдання. Виконання індивідуального завдання завершується його здачею на перевірку у терміни, встановлені графіком самостійної роботи та захистом на останньому занятті.

Здобувач вищої освіти, виконуючи самостійну роботу з дисципліни, має дотримуватися політики доброчесності (заборонені списування, підказки, плагіат, використання штучного інтелекту (без вірного цитування)). У разі порушення політики академічної доброчесності в будь-яких видах навчальної роботи здобувач вищої освіти отримує незадовільну оцінку і має повторно виконати завдання з відповідної теми (виду роботи), що передбачені Робочою програмою. Будь-які форми порушення академічної доброчесності під час вивчення навчальної дисципліни не допускаються та не толеруються.

У межах вивчення навчальної дисципліни здобувачам вищої освіти передбачено визнання і зарахування результатів навчання, набутих шляхом неформальної освіти, що розміщені на доступних платформах (<https://ed-era.com/courses/>; <https://vseosvita.ua/>), які сприяють формування компетентностей і поглибленню результатів навчання, визначених

Робочою програмою дисципліни, або забезпечують вивчення відповідної теми та/або виду робіт з програми навчальної дисципліни (детальніше у Положенні про порядок визнання та зарахування результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ).

8. Оцінювання результатів навчання студентів у семестрі

Оцінювання академічних досягнень здобувача вищої освіти здійснюється відповідно до «Положення про контроль і оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ». При поточному оцінюванні виконаної здобувачем роботи з кожної структурної одиниці і отриманих ним результатів викладач виставляє йому певну кількість балів із призначених робочою програмою для цього виду роботи. При цьому кожна структурна одиниця (робота) може бути зарахована, якщо здобувач набрав не менше 60 відсотків (мінімальний рівень для позитивної оцінки) від максимально можливої суми балів, призначеної структурній одиниці.

Будь-які форми порушення академічної доброчесності не допускаються та не толеруються.

Отриманий здобувачем бал за зарахований вид навчальної роботи (структурну одиницю) після її оцінювання викладач виставляє в електронному журналі обліку успішності здобувачів вищої освіти. За умови виконання усіх видів навчальної роботи за результатами поточного контролю протягом вивчення навчальної дисципліни, встановлених її Робочою програмою, здобувач денної форми здобуття освіти з навчальної дисципліни, підсумковим контролем для якої є іспит, може набрати до 60 балів (здобувач заочної форми – до 50 балів). Позитивну підсумкову оцінку здобувач може отримати, якщо за результатами поточного та підсумкового контролів набере від 60 до 100 балів. Семестрова підсумкова оцінка розраховується в автоматизованому режимі в інформаційній підсистемі «Електронний журнал» (ІС «Електронний університет») і відповідно до накопиченої суми балів визначається оцінка за інституційною шкалою та шкалою ЄКТС (див. таблицю Співвідношення...), яка заноситься в екзаменаційну відомість, а також до Індивідуального навчального плану здобувача вищої освіти.

Структурування дисципліни за видами робіт і оцінювання результатів навчання студентів денної форми здобуття освіти:

Аудиторна робота				Контрольні заходи			Самостійна робота	Семестровий контроль	Разом
П'ятий семестр									
Практичне заняття (УО) (мінімум – 4 контрольні точки)				Тестовий контроль (ТК)			ІДЗ**	Іспит	
T*1-4	T5-8	T9-12	T13-16	T1-4	T5-9	T10-16	Програма		
Кількість балів за вид навчальної роботи (мінімум-максимум)									
3-5	3-5	3-5	3-5	6-10	6-10	6-10			60-100***
12-20				18-30			6-10	24-40	

Примітка: * Т – тема навчальної дисципліни; ** ІДЗ – індивідуальне домашнє завдання;

*** За набрану з будь-якого виду навчальної роботи з дисципліни кількість балів, нижче встановленого мінімуму, здобувач отримує незадовільну оцінку і має її перездати у встановлений викладачем (деканом) термін. Інституційна оцінка встановлюється відповідно до таблиці «Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС».

Структурування дисципліни за видами навчальної роботи й оцінювання результатів навчання студентів заочної форми здобуття освіти

Аудиторна робота	Самостійна, індивідуальна робота	Семестровий контроль	Разом
П'ятий семестр			Сума

Практичне заняття (УО)		Контрольна робота			Тестовий контроль			Іспит	балів
ПЗ 1-2	ПЗ 3-4	Теор. пит.-я 1	Теор. пит.-я 2	Практ. завд.-я	Т1-4	Т5-9	Т10-16		
Кількість балів за кожний вид навчальної роботи (мінімум-максимум)									
3-5	3-5	3-5	3-5	3-5	6-10	6-10	6-10	30-50	60-100
6-10		9-15			18-30			30-50	

Критерії оцінювання за видами робіт Оцінювання на практичних заняттях

Оцінка, яка виставляється за практичне заняття, складається з таких елементів: усне опитування студентів на знання теоретичного матеріалу з теми; вільне володіння студентом спеціальною термінологією й уміння професійно обґрунтувати прийняті рішення при розв'язуванні задач; результати самостійних робіт.

При оцінюванні результатів навчання здобувачів вищої освіти на практичних заняттях викладач користується наведеними нижче критеріями:

Таблиця – Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти

Оцінка та рівень досягнення здобувачем запланованих ПРН та сформованих компетентностей	Узагальнений критерій
Відмінно (високий) 5	Студент глибоко і у повному обсязі опанував зміст навчального матеріалу, легко в ньому орієнтується і вміло використовує понятійний апарат; уміє пов'язувати теорію з практикою, вирішувати практичні завдання, впевнено висловлювати і обґрунтовувати свої судження. Відмінна оцінка передбачає грамотний, логічний виклад відповіді (як в усній, так і у письмовій формі), якісне зовнішнє оформлення роботи. Студент не вагається при видозміні запитання, вміє робити детальні та узагальнюючі висновки. При відповіді допустив дві-три несуттєві <i>похибки</i> .
Добре (середній) 4	Студент виявив повне засвоєння навчального матеріалу, володіє понятійним апаратом, орієнтується у вивченому матеріалі; свідомо використовує теоретичні знання для вирішення практичних задач; виклад відповіді грамотний, але у змісті і формі відповіді можуть мати місце окремі неточності, нечіткі формулювання закономірностей тощо. Відповідь студента має будуватися на основі самостійного мислення. Студент у відповіді допустив дві-три <i>несуттєві помилки</i> .
Задовільно (достатній) 3	Студент виявив знання основного програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання та практичної діяльності за професією, справляється з виконанням практичних завдань, передбачених програмою. Як правило, відповідь студента будується на рівні репродуктивного мислення, студент має слабкі знання структури курсу, допускає неточності і <i>суттєві помилки</i> у відповіді, вагається при відповіді на видозмінене запитання. Разом з тим набув навичок, необхідних для виконання нескладних практичних завдань, які відповідають мінімальним критеріям оцінювання і володіє знаннями, що дозволяють йому під керівництвом викладача усунути неточності у відповіді.
Незадовільно (недостатній) 2	Студент виявив розрізнені, безсистемні знання, не вміє виділяти головне і другорядне, допускається помилок у визначенні понять, перекручує їх зміст, хаотично і невпевнено викладає матеріал, не може використовувати знання при вирішенні практичних завдань. Як правило, оцінка «незадовільно» виставляється студенту, який не може продовжити

Оцінювання результатів тестового контролю

Кожен з трьох тестів, передбачених робочою програмою, складається із 20 тестових завдань. Максимальна сума балів, яку може набрати студент за результатами тестування, складає 10.

Відповідно до таблиці структурування видів робіт за тематичний контроль здобувач залежно від кількості правильних відповідей може отримати від 6 до 10 балів:

Таблиця – Розподіл балів в залежності від наданих правильних відповідей на тестові завдання

Кількість правильних відповідей	0-11	12-13	14	15-16	17	18-20
Відсоток правильних відповідей	0-59	60-65	66-72	73-82	83-89	90-100
Кількість отриманих балів	0	6	7	8	9	10

На тестування відводиться 20 хвилин. Правильні відповіді студент записує у талоні відповідей. Студент може також пройти тестування і в онлайн режимі у Модульному середовищі для навчання на сторінці навчальної дисципліни. Тестування здобувачів вищої освіти у Модульному середовищі для навчання автоматично оцінюються за критеріями, наведеними у таблиці вище.

При отриманні негативної оцінки тест слід перездати до терміну наступного контролю.

У випадку, коли студент не виконав індивідуальний план з дисципліни у заплановані терміни без поважних причин, то під час відпрацювання заборгованості при позитивній відповіді йому виставляється оцінка «задовільно».

Критерії оцінювання результатів ІДЗ (програма)

<i>Оцінка та рівень досягнення здобувачем запланованих ПРН та сформованих компетентностей</i>	<i>Узагальнений критерій оцінювання</i>
Максимальний (високий) бал (відмінно) 10	Програма повністю розкриває обрану проблему психологічної підтримки; чітко визначені мета, завдання, цільова група, очікувані результати; представлено ґрунтовний науково-методичний аналіз (теоретичне обґрунтування, актуальність, новизна); структура логічно вибудована (вступ, діагностичний блок, план заходів, корекційно-розвивальні техніки, очікуваний результат, рекомендації для батьків/педагогів); використані сучасні психологічні підходи й інноваційні методики; оформлення без помилок, правильно подані посилання на літературу; текст програми зрозумілий, естетично оформлений; робота демонструє високий рівень професійної підготовки та вміння практично застосовувати знання.
Потенційні позитивні бали* (середній бал) (добре) 8	Програма розкриває проблему, але окремі складові (мета, завдання, очікувані результати або опис методів) подані неповно або поверхово; наукове обґрунтування має окремі неточності або недостатню глибину; структура загалом логічна, проте окремі розділи слабо пов'язані між собою; літературні джерела наведені частково або не всі правильно оформлені; використані методики не завжди відповідають заявленій меті; загальний зміст і практична цінність програми збережені, але потребують доопрацювання.
Мінімальний (достатній) бал (задовільно) 6	Програма лише частково відповідає заявленій проблемі; мета і завдання сформульовані нечітко або відсутні; теоретичне обґрунтування поверхове; структура фрагментарна, відсутня логіка переходів; методичний інструментарій описаний формально або без

	пояснення доцільності; літературні джерела відсутні чи оформлені з порушеннями; практичні заходи обмежені або не відповідають цільовій аудиторії; оформлення має численні недоліки, що ускладнюють сприйняття.

Оцінювання якості виконання контрольної роботи студентами заочної форми здобуття освіти

Контрольна робота передбачає виконання таких завдань – 2 теоретичних і практичне.. Зміст завдань наведено в методичних рекомендаціях до виконання контрольної роботи. При оцінюванні контрольної роботи враховуються якість її виконання, кожне завдання оцінюється максимально 5 балів, загальна максимальна сума балів становить 15.

Таблиця – Розподіл балів між завданнями контрольної роботи здобувача вищої освіти

Види завдань	Для кожного окремого виду завдань		
	Мінімальний (достатній) бал	Потенційні позитивні бали* (середній бал)	Максимальний (високий) бал
Теоретичне питання	3	4	5
Теоретичне питання	3	4	5
Практичне завдання	3	4	5
Всього балів	9	-	15

Примітка. *Позитивний бал за контрольну роботу, відмінний від мінімального (9 балів) та максимального (15 балів), знаходиться в межах 10-14 балів та розраховується як сума балів за усі структурні елементи (завдання) контрольної роботи.

Кожне завдання контрольної роботи здобувача вищої освіти оцінюється з використанням нижченаведених у таблиці критеріїв оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти (щодо визначення достатнього, середнього та високого рівня досягнення здобувачем запланованих ПРН та сформованих компетентностей).

Таблиця - Критерії оцінювання контрольної роботи здобувачів заочної форми навчання

Оцінка та рівень досягнення здобувачем запланованих ПРН та сформованих компетентностей	Узагальнений критерій оцінювання контрольної роботи здобувачів заочної форми навчання
Відмінно (високий) 5	Зміст питань розкрито повно і грамотно, правильно використано понятійний апарат; логічний виклад відповіді державною мовою; проявлено творчий підхід та самостійне мислення. Дотримані всі вимоги оформлення контрольної роботи. При написанні допущено дві-три несуттєві похибки.
Добре (середній) 4	Зміст питань розкрито повно. Показано володіння понятійним апаратом і фаховою термінологією; виклад відповіді грамотний, але у змісті і формі питань можуть мати місце окремі неточності, нечіткі формулювання тощо. Відповідь будується на основі самостійного мислення. Дотримані не всі вимоги оформлення контрольної роботи. Допущено дві-три несуттєві помилки.
Задовільно (достатній) 3	Зміст питань розкрито неповно. Виявлено знання основного програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання та практичної діяльності за професією. Відповідь будується на рівні репродуктивного мислення, слабкі знання структури курсу, допускає неточності і суттєві помилки у відповіді. Не дотримано вимог оформлення контрольної роботи.

Незадовільно (недостатній) 2	Зміст питань не розкрито. Виявлено розрізнені, безсистемні знання, допущені суттєві помилки у визначенні понять, перекручено їх зміст, виклад матеріалу хаотичний. Не дотримано вимог оформлення контрольної роботи.

Оцінювання результатів підсумкового семестрового контролю (іспит)

Освітня програма передбачає підсумковий семестровий контроль з дисципліни у формі іспиту, завданням якого є системне й об'єктивне оцінювання як теоретичної, так і практичної підготовки здобувача з навчальної дисципліни. Складання іспиту відбувається за попередньо розробленими і затвердженими на засіданні кафедри білетами. Відповідно до цього в екзаменаційному білеті пропонується поєднання питань як теоретичного (в т.ч. у тестовій формі), так і практичного характеру.

Таблиця – Оцінювання результатів підсумкового семестрового контролю здобувачів денної форми навчання (40 балів для підсумкового контролю)

Види завдань	Для кожного окремого виду завдань		
	Мінімальний (достатній) бал (задовільно)	Потенційні позитивні бали* (середній бал) (добре)	Максимальний (високий) бал (відмінно)
Теоретичне питання № 1	6	8	10
Теоретичне питання № 2	6	8	10
Практичне завдання	12	16	20
Разом:	24		40

Примітка. *Позитивний бал за іспит, відмінний від мінімального (24 бали) та максимального (40 балів), знаходиться в межах 25-39 балів та розраховується як сума балів за усі структурні елементи (завдання) іспиту.

Таблиця – Оцінювання результатів підсумкового семестрового контролю здобувачів заочної форми навчання (50 балів для підсумкового контролю)

Види завдань	Для кожного окремого виду завдань		
	Мінімальний (достатній) бал (задовільно)	Потенційні позитивні бали* (середній бал) (добре)	Максимальний (високий) бал (відмінно)
Теоретичне питання № 1	8	12	15
Теоретичне питання № 2	8	12	15
Практичне завдання	14	17	20
Разом:	30		50

Примітка. *Позитивний бал за іспит, відмінний від мінімального (30 балів) та максимального (50 балів), знаходиться в межах 31-49 балів та розраховується як сума балів за усі структурні елементи (завдання) іспиту.

Для кожного окремого виду завдань підсумкового семестрового контролю застосовуються критерії оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти, наведені вище.

Підсумкова семестрова оцінка за інституційною шкалою і шкалою ЄКТС визначається в автоматизованому режимі після внесення викладачем результатів оцінювання з усіх видів робіт до електронного журналу. Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС у наведеній нижче таблиці.

Таблиця – Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС

Оцінка ЄКТС	Рейтингова шкала балів	Інституційна шкала (Опис рівня досягнення здобувачем вищої освіти запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни)	
		Залік	Іспит/диференційований залік

A	90-100	Зараховано	Відмінно/Excellent – високий рівень досягнення запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни, що свідчить про безумовну готовність здобувача до подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом
B	83-89		Добре/Good – середній (максимально достатній) рівень досягнення запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни та готовності до подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом
C	73-82		Задовільно/Satisfactory – Наявні мінімально достатні для подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом результати навчання з навчальної дисципліни
D	66-72		
E	60-65		
FX	40-59	Незараховано	Незадовільно/Fail – Низка запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни відсутня. Рівень набутих результатів навчання є недостатнім для подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом
F	0-39		Незадовільно/Fail – Результати навчання відсутні

Семестровий іспит виставляється, якщо загальна сума балів, яку набрав студент з дисципліни за результатами поточного та підсумкового контролю, знаходиться у межах від 60 до 100 балів. При цьому за інституційною шкалою ставиться оцінка «відмінно/добре/задовільно», а за шкалою ЄКТС – буквене позначення оцінки, що відповідає набраній студентом сумі балів відповідно до таблиці Співвідношення.

9. Питання для самоконтролю результатів навчання

- Предмет і завдання діяльності психолога у роботі з дітьми різного віку.
- Основні напрями роботи практичного психолога в освітньому середовищі.
- Особливості психодіагностичної роботи з дітьми дошкільного та шкільного віку.
- Методики, що найчастіше використовуються для діагностики психомоторного розвитку у дітей до 3 років.
- Значення методик раннього розвитку у контексті майбутнього навчання дитини.
- Фактори, що впливають на успішну адаптацію дитини до дошкільного закладу, та роль психолога у підтримці дитини та родини.
- Діагностичні методи оцінки психічного розвитку дітей дошкільного віку.
- Роль інтерактивних методів у розвитку та навчанні дітей із прикладами ефективних технологій.
- Забезпечення відновлення психологічних меж у дітей фахівцем.
- Основні причини агресивної поведінки у дітей та техніки її корекції.
- Форми прояву шкільного булінгу та роль психолога у подоланні його наслідків.
- Методи надання психологічної допомоги дітям у психотравмуючих ситуаціях.
- Специфіка психологічного супроводу підлітків у шкільному середовищі.
- Труднощі в процесі переходу учня з молодшої до середньої школи та організація консультування.
- Особливості використання рольової гри як методу навчання та діагностики в роботі з дітьми.
- Форми, методи та етичні принципи роботи психолога з дитиною та її родиною.
- Важливість мультидисциплінарного підходу у роботі з дітьми різного віку.
- Профілактика дезадаптації та дезорганізації поведінки учнів.
- Напрями та методи психолого-педагогічної підтримки в інклюзивному середовищі.
- Специфіка роботи психолога з дітьми немовлячого віку.
- Основні етапи сенсомоторного розвитку у дітей до 1 року.
- Особливості спостереження та діагностики психічного стану немовляти.

23. Значення колискових, забавлянок і народних ігор у психологічному розвитку немовлят.
24. Діагностичні методи оцінки психомоторного розвитку дітей раннього віку.
25. Переваги та недоліки спостереження, тестування і стандартизованих методик у роботі з малюками.
26. Провідні ідеї методик раннього розвитку (М. Монтессорі, Г. Доман, С. Лупан, М. Зайцева, сім'я Нікітіних).
27. Вплив методик раннього розвитку на формування когнітивної сфери дитини.
28. Сутність адаптації дітей до дошкільного закладу та оцінка її психологом.
29. Фактори, що полегшують або ускладнюють адаптацію дитини до дитячого садка.
30. Психодіагностичні інструменти для роботи з дошкільниками різного віку.
31. Значення раннього виявлення труднощів у психічному розвитку дошкільника.
32. Переваги використання піскової терапії, арт-терапії, казкотерапії та ейдетики у корекційно-розвивальній роботі.
33. Психофізіологічна готовність дитини до школи та її оцінка.
34. Основні напрями психологічного супроводу дітей молодшого шкільного віку.
35. Труднощі підлітків під час адаптації до шкільного середовища.
36. Особливості психологічного консультування дітей та підлітків із поведінковими порушеннями.
37. Інструменти психолога у кризовому супроводі дитини, що зазнала психотравми.
38. Цінність інтерактивних методів у формуванні позитивної міжособистісної взаємодії.
39. Форми профілактики шкільного булінгу, що можуть реалізовуватися шкільним психологом.
40. Поняття «психологічні кордони дитини» та яку роль відіграє психолог у їх відновленні.

10. Навчально-методичне забезпечення

Освітній процес з дисципліни «Робота психолога з дітьми різного віку» забезпечений необхідними навчально-методичними матеріалами, що розміщені в Модульному середовищі для навчання MOODLE:

1. Освітній компонент «Робота психолога з дітьми різного віку». URL: <https://msn.khmn.u.edu.ua/course/view.php?id=3667>
2. Методичні вказівки до контрольної роботи для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання з дисципліни «Робота психолога з дітьми різного віку». URL: <https://surl.lu/xkqfer>
3. Робота психолога з дітьми різного віку: методичні рекомендації до вивчення дисципліни для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності С4 «Психологія» / Руденок А., Кулешова О., Міхеєва Л., Подкоритова Л., Потапчук Є. – Хмельницький ХНУ, 2025.

11. Рекомендована література

Основна:

1. Дуткевич Т. Дитяча психологія. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 424 с.
2. Дуткевич Т. В. Дитяча розвивально-корекційна психологія. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 304 с.
3. Кутішенко В. П. Вікова та педагогічна психологія (курс лекцій): навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 128 с.
4. Кушнір Ю. В., Оверчук В.А., Шпортун О.М. Вікова та спеціальна психологія: навчальний посібник. Вінниця: Центр оперативного друку «Документ Принт», 2020. 384 с.
5. Панчук Н. П. Основи психокорекції особистості дитини: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів [Електронний ресурс]. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2021. 1 електрон. опт. диск (CD-ROM); 12 см.

6. Психологічна допомога дитині та сім'ї: практикум. / Л. Магдисюк, М. Замелюк, О. Беспарточна, Н. Борбич. Луцьк : Вежа-Друк, 2022. 280 с.
7. Учитель І.Б., Сурякова М.В, Батраченко І.Б. Вікова і педагогічна психологія: навч.посібник (електронне видання): Дніпро: СереднякТ.К., 2021 162 с.

Додаткова:

8. Бабчук О. Г. Практична психологія в закладах дошкільної освіти: навчальний посібник / О. Г. Бабчук. Одеса : Видавництво ТОВ «Лерадрук», 2023. 206 с.
9. Баришполь С. В. Психологічні ігри з елементами тренінгів у початковій школі: вчителю та психологу. К.: Основа, 2020. 158 с
10. Безпечний простір. Корекційно-розвиткова програма формування стійкості до стресу в дітей дошкільного віку та школярів : навч. метод. посіб. Вид. 3-тє, доп., виправ. / Богданов С. О., Гніда Т. Б., Залеська О. В., Лунченко Н. В., Панок В. Г., Соловійова В. В. / Заг. ред. : Чернобровкін В. М., Панок В. Г. Київ : Унів. вид-во ПУЛЬСАРИ, 2021. 368 с
11. Гошовський Я. О. Вікова психологія: методичні рекомендації до практичних занять / Волинський національний університет імені Лесі Українки, кафедра педагогічної та вікової психології. Луцьк, 2020. 122 с. [Електронний ресурс] https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/18605/3/vikova_pract.pdf
12. Григоренко І.О., Савельєва Н. М. С 81 Соціальна робота з внутрішньо переміщеними особами в сучасних умовах: навч. посіб. [для студ. і магістр. спец-тей «Соц. робота» і «Соц. педагогіка»] / І.О. Григоренко, Н. М. Савельєва. Полтава : ПНПУ, 2017. 100 с.
13. Зливков В., Лукомська С., Євдокимова Н., Ліпінська С. Діти і війна: монографія. Київ.-Ніжин; Видавець ПП Лисенко М.М., 2023. 221 с.
14. Зливков В.Л., Лукомська С.О. Сучасні тренінгові технології розвитку особистості. Київ. 2022. 184 с.
15. Ковалькова Т. О. Вікова та педагогічна психологія: методичні рекомендації для студентів денної та заочної форм навчання / Т. О. Ковалькова. К. : ВНЗ "Університет економіки та права "КРОК", 2021. 64 с.
16. Колупаєва А.А., Таранченко О.М. Діти з особливими освітніми потребами: навчання та супровід у період повоєнної відбудови: навчально-методичний посібник. Київ, 2023. 192 с.
17. Комар Т.В., Руденок А. І., Бриндзак С.В. Характеристика ціннісно-мотиваційної сфери підлітків як психологічного феномену. Габітус №42. 2022. С. 76-81. http://habitus.od.ua/journals/2022/42-2022/42_2022.pdf
18. Кононко О. Дитяча агресія: специфіка, причини виникнення, виховання вміння її долати [Електронний ресурс] / О. Кононко // Нова педагогічна думка. 2019. № 3. С. 80-85. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npd_2019_3_23
19. Консультування в системі психосоціальної допомоги дітям і сім'ям, що опинились у складних життєвих обставинах внаслідок військових дій / авт. кол ; заг. ред. В. Г. Панок, І. І. Ткачук. Київ : УНМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2019. 144 с.
20. Кузікова С.Б. Теорія і практика вікової психокорекції: навчальний посібник. Суми: ВТД «Університетська книга», 2020. 304с.
21. Максименко Д. Психологічні особливості криз підлітка. Практична психологія. Київ : Центр навчальної літератури. 2020. 200 с.
22. Махній М. М. Психомалюнкові методики у діагностично-корекційній роботі в системі інклюзивної освіти: інформаційно-методичний посібник/М.М. Махній. Чернігів: «Десна Поліграф», 2021. 128 с.
23. Психологічна служба в закладах освіти : навч.-метод. посів, для студ. пед. вузів / уклад. Т. М. Дука. Умань : ВП Ц «Візаві», 2018. 192 с.
24. Руденок А. І., Логвіна О. А., Данчук Ю. П. Дослідження проявів агресивної поведінки дітей під час сепараційного процесу. Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права». №4 2022 . с. 69-77 DOI <https://doi.org/10.51547/ppp.dp.ua/2022.4.17>

25. Руденок А. І. Особливості підготовки дітей до школи засобами інтерактивних ігор в умовах військового стану [Електронний ресурс] / А. І. Руденок, К. І. Дуднік // Габітус. 2022. № 44. – С. 106-113. http://habitus.od.ua/journals/2022/44-2022/44_2022.pdf
26. Руденок А. Вплив тривожності учнів середніх класів на навчальну діяльність в умовах війни / А. Руденок, О. Логвіна // Psychology Travelogs. 2023. № 2. С. 123-131. DOI: <https://doi.org/10.31891/PT-2023-2-10>
27. Руденок, А., Ковалик, М. (2024). Особливості прояву тривожності дітей дошкільного віку в процесі адаптації до закладу дошкільної освіти. Psychology Travelogs, (4), 231–240. <https://doi.org/10.31891/PT-2024-4-22>
28. Сватенкова Т. І. Професійна діяльність психолога: тимчасові дитячі та підліткові групи: навчальний посібник для студентів навчальних закладів III–IV рівнів акредитації для спеціальності "Психологія". Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2019. 247 с.
29. «Ти не один! Стоп булінг! Стоп насильство!» : рекомендаційний анований список літератури / Чернівецька обласна бібліотека для дітей ; уклад. М. Боднарюк. Чернівці, 2021. 17 с.
30. Технології психосоціальної допомоги дітям і сім'ям, що опинились у складних життєвих обставинах внаслідок військових дій (з досвіду роботи) / авт. кол: В. В. Байдик, Ю. С. Бондарук, Ю. П. Гопкало, Т. Б. Гніда, І. О. Корнієнко, Н. В. Лунченко, Ю. А. Луценко, Р. А. Мороз, І. І. Ткачук; за наук. ред. В. Г. Панка, І. І. Ткачук. Київ : Ніка-Центр, 2021. 118 с.

12. Інформаційні ресурси

1. Електронна бібліотека університету. [Електронний ресурс]. – Доступ до ресурсу: <http://library.khmnu.edu.ua/>.
2. Інституційний репозитарій ХНУ. [Електронний ресурс]. – Доступ до ресурсу: <http://elar.khmnu.edu.ua/jspui/?locale=uk>.
3. Модульне середовище для навчання. [Електронний ресурс]. – Доступ до ресурсу: <https://msn.khmnu.edu.ua/>.
- [Неформальна освіта: Доступ до ресурсу: https://vseosvita.ua/webinar](https://vseosvita.ua/webinar);
- Каталог курсів підвищення кваліфікації з напрямку Психологія [Доступ до ресурсу: https://ippo.com.ua/category/psihologia/](https://ippo.com.ua/category/psihologia/)

13. Матеріально-технічне та програмне забезпечення дисципліни (за потреби)

Інформаційна та комп'ютерна підтримка: ПК, планшет, смартфон або інший мобільний пристрій, проектор. Програмне забезпечення: програми Microsoft Office або аналогічні, доступ до мережі Інтернет, робота з презентаціями.

Вивчення навчальної дисципліни не потребує використання спеціального програмного прикладного забезпечення, крім загальновживаних програм і операційних систем.